

AZ IARF TEOLÓGIAI KONFERENCIÁJA ÉS 24. KONGRESSZUSA

I. A teológiai konferencia

Világszövetségünk a 24. Kongresszus teológiai előkészítésére szervezte e konferenciát, amelyet f. év július 21—24. között Maredsousban (Belgium, Namur mellett) rendeztek meg. A konferencia rendezője a százéves fennállását ünneplő belga szabadelvű protestáns egyház volt. Hálával emlékezünk Etienne Conrath brüsszeli lelkészre és lelkes munkatársaira, akik fáradságot nem ismervé töltötték be a házigazda szerepét s adtak ízelítőt a nyílt szívű, meleg belga vendégszeretetből. A színhely Maredsous mellett egy Benedek-rendi kolostor volt. Közel 60 lelkész és teológus és mintegy 20—30 megfigyelő vett részt a konferencián; egyházunk részéről Dr. Erdő János és Dr. Szabó Árpád volt jelen.

A konferencia témája, *Which message for which people — Kinek mit prédikáljunk*, arra a kérdésre kereste a választ, hogy a változó és egyre sokrétűbb modern világban a vallás adhat-e egységes választ a különböző élethelyzetekben élő ember egzisztenciális kérdéseire, vagy maga is differenciálódva, keresnie kell e többféle mondanivaló lehetőségét.

A fő előadást André Gounelle professzor, a montpellier-i protestáns teológiai intézet igazgatója tartotta *One message or several messages? — Egy vagy több üzenet?* címen. Gounelle professzor az üzenetet, amely a vallás igazságai hirdetésének a tartalma, olyan beszédként határozta meg, amelyet egy adott helyzetben intézünk egy személyhez vagy személyekhez egy felsőbb hatalom, elv, igazság nevében azért, hogy érzelmi válasza, ill. cselekvésre mozgósítsuk őt vagy őket.

Megállapítása szerint korunk széttagolt és pluralisztikus világában az üzenet is csak többféle lehet, hiszen mindenkinek nem mondhatjuk ugyanazt, ha azt akarjuk, hogy az számára lényeges legyen. Ahhoz, hogy eredményesek legyünk, figyelembe kell vennünk a hallgatók valóságos helyzetét s úgy formálni mondanivalónkat, hogy találjon az ők nyelvéhez, kultúrájához és nevelési szintjéhez. Mindez azonban nem jelenti, hogy fel kell adnunk az egyetemesség eszményét. Hiszen a fennálló különbségek ellenére az emberek érintkeznek egymással és párbeszédet folytatnak. Mi az tehát, ami közös valamennyi számára? Mindenekelőtt az emberi lét feltételei, amelyek ugyanazokat az elemeket tartalmazzák. Ebből következik, hogy a különféle üzeneteknek van egy egyetemes jelentősége: minden ember felé is irányulnak, mivel valamennyien ugyanabban a mélyreható egzisztenciális valóságban találkoznak. Azután a világ ma úgy jelenik meg számunkra, mint a mi közös tulajdonunk, amelyért együtt kell hordoznunk a felelősséget. A történelem folyamán először olyan közös kérdésekkel állunk szemben, amelyeket csak együtt tudunk megoldani.

A következő előadó Edward Robinson, az oxfordi valláslélektani intézet igazgatója volt, aki *The authority of religious experience — A vallásos tapasztalat tekintélye* címen tartott előadást.

Az előadás azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy a saját élmény mellett a mások tapasztalatának van-e, ill. lehet-e tekintélye a vallásos élet kialakításában és megélésében. Ennek kapcsán különösen a hagyomány szerepét vizsgálta meg s hangsúlyozta, hogy a hagyomány nemcsak pusztán a múlt öröksége, mert ez a hasonlat egy túl passzív folyamatot jelöl. A hagyomány vitalitását és hatékonyságát az a választási lehetőség adja, amelyben az élők maguk döntenek el éppen sajátos élményük alapján, hogy mi az, ami számukra mint érték az előző nemzedékektől fennmaradt. Így a hagyomány az emberi tapasztalatok desztillációja lesz, amelyet mindenik nemzedék a maga korában átélt és meggazdagítva továbbadott a jövőnek.

A harmadik előadást dr. Peter Gerlitz, bremerhaven-i (NSZK) vallástörténész professzor készítette *Heterogeneous structures of thinking — Obstacles for the Interreligious dialogue — A gondolkodás heterogén szerkezete — akadályai-e a vallásközi dialógusnak* címen.

Az előadásokat részletes megbeszélés és vita követte plenáris szeszziók és kisebb munkacsoportok keretében. A megbeszélések rendjén felszólalt dr. Erdő János is. Ismertette a vallásos élmény állandó lényegét és változó megnyilvánulási formáit. Kiemelte, hogy a vallásos tapasztalat valósága és igazsága tükröződik a hívő ember gondolkodásában, jellemében, cselekedeteiben, Isten- és emberszolgálatában.

A konferencia keretében dr. Etienne Conrath *A belga protestantizmus története, különös tekintettel a brüsszeli szabadelvű protestáns egyházak megalapításának 100. évfordulójára* címen tartott előadást.

A résztvevőknek a zsúfolt program mellett alkalmuk volt közelebbről is megismerkedni a kolostor és lakói életével. Megtekintették a nagyértékű könyvtárat, a kolostor műhelyeit, valamint az új energiaforrásokat bemutató állandó kiállítást. Maredsous-ban nemcsak a gyakorlati tevékenység vagy az elmélyült kegyességi élet formái keltettek érdeklődést, hanem az a tudományos munka is, amely a kolostorban folyik. Ennek keretében komputerezik a Bibliát a legősibb kéziratok szövegétől kezdve a francia nyelvterület legújabb fordításáig. A Maredsous-i Biblia egyike napjaink legjobb bibliafordításainak. A teológiai konferencia eredményes munkát végzett, és hatékonyan szolgálta az IARF kongresszusa előkészítését.

II. Az IARF 24. kongresszusa

A háromévenkénti kongresszusra ez évben július 24—31. között került sor Hollandiában, a Noordwijkerhout közelében levő Leeuwenhorst-ban.

A kongresszuson 20 országból 490 küldött vett részt 39 tagcsoport és 9 más vallásos szervezet képviselőiben. Egyházunkat az alábbi küldöttség képviselte: dr. Kovács Lajos püspök-elnök, dr. Barabássy László, dr. Erdő János, dr. Szabó Árpád, Sebe Ferenc, Szabó Zoltán és dr. Kovács Lajosné.

A kongresszus központi témája *The tide of religion — A vallás apálya és dagálya* volt. A téma elnevezése a természetben jól ismert jelenségre utal. Hasonló jelenséggel a szellemi életben, így a vallás világában is találkozunk, amikor az apály-dagály ciklusok szabályosan követik egymást. A természetben a fizikai törvények határozzák meg az apályt és a dagályt, míg a vallás világában, a társadalomban és a kultú-

rában e változások az emberi magatartás következményei. Ebből következik a vallásos ember szabadsága és erkölcsi felelőssége az élet és a világ alakításában.

A főtéma megtárgyalása a négy tanulmányi bizottság keretében történt.

Az 1. számú, „Keresztény a mai világban“ elnevezésű bizottság tematikája: *Religious honesty in a controversial world — Vallásos őszinteség egy ellentmondásos világban.* A bizottság munkájában dr. Erdő János vett részt. Az előterjesztések és megbeszélések után a bizottság a következőket állapította meg:

Az emberi tudás gyarapodásával egyre inkább felelősek vagyunk a jövőért egyéni és társadalmi téren. A tudomány lehetővé teszi széles körű kísérletek megkezdését, hogy minél jobban eleget tehesünk valláserkölcsi felelősségünknek. A természet, a társadalom és a tudomány kölcsönviszonyban állnak az emberi felelősséggel.

A vallás a ma társadalmában nem a tudomány és a technika ellensúlyaként játszik szerepet, hanem nint az életet és az embert szolgáló, segítő tényező. A vallás Isten és ember szolgálatával járul hozzá a jövő alakításához. A vallásnak vigyáznia kell arra, nehogy tudás nélküli szeretetté váljék. A megváltás nemcsak a szeretet dolga, beteljesüléséhez tudásra is szükség van. A szeretet és tudás, a szenvedés és a különböző emberi problémák, a megoldások és a megváltás közötti összefüggést úgy tekinthetjük, mint az emberi szenvedés és a megváltás utáni vágy bizonyítékát. Ehhez hinni kell, hogy Isten mint alkotó és megváltó szellem jelen van az életben és a végtelen fejlődésben. Életünk, ha eleget teszünk valláserkölcsi felelősségünknek, újraformálódik a tökéletesedésben a tudás, szeretet és szolgálat által.

A vallás lényeges és szükséges tartozéka a hívő embernek. A vallás hozzásegít az élet bizonytalanságainak elviseléséhez, útmutatást és bátorságot ad nekünk valláserkölcsi felelősségünk vállalásához. A vallás által válhatunk integrált személyiségekké és kapcsolódhatunk be a vallásos közösségekbe. A vallás révén megismerhetjük a valóság mélységét, és mind közelebb juthatunk embertársainkhoz. A vallás elősegíti, hogy a hívő ember ésszerűen szembenézzen a világ problémáival és azokra megoldást keressen a tudás és szeretet kölcsönös vonatkozásában.

A megbeszélések rendjén dr. Erdő János ismertette, hogy országunkban a különböző vallásfelekezetek vezetői és tagjai találkoznak és együttműködnek Isten és ember szolgálatában, elkötelezik magukat az igazság keresésére, az élet tiszteletére, a kölcsönös megértés munkálására és a béke megvédésére.

A 2. sz., „Vallásos közeledés a modern világhoz“ elnevezésű bizottság tematikája *The religious response to the challenges of modern society — Vallásos felelet a modern társadalom kihívására* volt. A bizottság munkájában dr. Szabó Árpád és dr. Kovács Lajosné vettek részt.

A bizottság a vallás és az ember: mint egyén és társadalom viszonyának értelmezésével foglalkozott. Az értelmezés alapja az ember, mint értelmes lény, aki tudásával csodálatos világot teremtett. A tudás segítségével az ember felismerte a világ egységét és azt, hogy az élet minden jelensége kölcsönös összefüggésben áll egymással. A tudás nemcsak épít, fejleszt, hanem rombol és megsemmisít is. Hirosima óta világossá

lett, hogy az emberi tudás és technika olyan fegyvereket hozott létre, amelyekkel a civilizációt és kultúrát megsemmisítheti. Itt jelentkezik a szabadelvű vallás szerepe és hivatása.

A világ, a mai társadalom állásfoglalásra hívja fel a vallást, kérdéseket tesz fel neki, amelyekre határozott, világos feleletet vár. A vallás lényegét az abszolút, örökkévaló értékek képezik. Jézus ezt az értéktartalmat a „só“ és a „világosság“ fogalmával fejezte ki. A vallás, tartalmából kifolyólag, nincs társadalmi rendszerekhez kötve, ha hivatását be akarja tölteni. A vallás minden idők emberét kívánja tökéletesíteni, élő, testvéri közösségbe tömöríteni, ahol egymással és egymás között él és dolgozik. Az ilyen ember éli és cselekszi a vallás tartalmát képező értékeket, igazságokat. Vallásos embernek lenni eszerint annyi, mint embernek lenni a szó igaz értelmében. Élete állandó szolgálat: az emberi személy, a népek és a társadalom szolgálata.

A vita folyamán felszólalt dr. Szabó Árpád, aki többek között ezeket mondta: Feladatunk kettős irányú: istentiszteleteinken, szertartásainkon és katekizációinkon keresztül erősíteni a mai ember Istenbe vetett hitét s egy olyan lelkiséget kialakítani, amelynek birtokában helyt tud állni feladatainak teljesítésében. Amikor a hangsúlyt a vallásra tesszük, ez nem jelenti, hogy elhanyagoljuk társadalmi kötelességeinket. Ez azonban nekünk, akik a szocialista rendszer új társadalmi rendjében élünk, egészen mást jelent, mint a többieknek. Egyházunk támogatja s lehetőségein keresztül igyekszik megvalósítani azokat a törekvéseket, amelyeket országunk tesz a társadalmi igazság, a jólét és béke terén.

A szekularizáció és iparosítás következtében előállott új helyzetben másik célunk az, hogy megszervezzük a városokba letelepedő híveinket új egyházközségek létesítésével, mint pl. Csíkszereda és Köhalm esetében történt.

A 3. sz., „Párbeszéd a világvallásokkal“ elnevezésű bizottság tematikája: *From liberal to liberating — A szabadelvűtől a felszabadításig* volt. — A bizottság munkálataiban egyházunk részéről dr. Barabássy László és Szabó Zoltán vettek részt.

A vallás a természeti erőhöz hasonlóan szolgálhatja vagy rombolhatja az életet. A vallás lényegénél fogva összekapcsolja az embereket, felemeli és tökéletesíti őket.

Az IARF állást foglal a vallások dialógusa mellett. A gyűlöletet és türelmetlenséget eredményező egymás közti harc és térítés helyett a vallásoknak párbeszédet kell folytatniok egymással, hogy betölthessék sajátos hivatásukat. Világszövetségünk elutasítja és megbélyegzi a missziói imperializmust, amely által egyes vallások egyeduralomra törekednek.

A vallások dialógusa által erősödik az emberek közti kapcsolat és bizalom, a szabadság és igazság elismerése. A párbeszéd tudatosítja a hívő emberekben a kölcsönös erkölcsi felelősséget az emberi jogok tiszteletben tartása, a társadalmi igazság megvalósítása és a béke megvédése iránt. A dialógus egyben erőforrás is, amelynek imádkozásra, az élet szolgálatára, a betegek és munkaképtelenek gondozására, a környezet védelmére és embertársaival való együttműködésre kell indítania a hívő embereket. Így lesz a vallás az élet áldása és az embert állandóan nemesítő és tökéletesítő erő.

A 4. sz., „Béke, igazság és emberi jogok“ elnevezésű bizottság tematikája: *Economic justice in today's world* (profits, people and prophets) — *Gazdasági igazságosság a ma világában* (Profitok, emberek és proféták) volt. A bizottság munkájában egyházunk részéről dr. Kovács Lajos püspök és Sebe Ferenc vettek részt.

A vallás életét nem lehet elkülöníteni a gazdasági igazságosság, ill. igazságtalanság hullámaintól, amelyek mindannyiunkat érintenek. Ezek a hullámok ugyanazon óceán megnyilatkozásai, amelyet emberiségnek nevezünk. A vallás feladata, hogy foglalkozzék a gazdasági igazságosság kérdéseivel, mellyel mint vallásos feladattal világszervezetünk minden tagja szembekerül.

A gazdasági igazságosság szorosan kapcsolódik a béke és az emberi jogok kérdéséhez. Mindaddig nem lehet megszüntetni a szegénységet, amíg az anyagi erőforrásokat oly széles körűen háborús célokra használják fel. Következésképpen a leszerelés és a gazdasági fejlődés a legszorosabb mértékben érintik egymást. Az emberi jogok magukba foglalják mind a gazdasági-társadalmi, mind a polgári és politikai jogokat.

A kongresszus tematikájának elmélyítését szolgálta a két fő előadás is: 1. *Tribal religions in the tide of religion — Törzsi vallások a vallás apályában és dagályában.* Előadó: dr. Lammert Leertouwer egyetemi tanár volt (Hollandia).

2. *The East-West vision — A Kelet-Nyugati szemléletmód.* Előadó: dr. Kalyansri Dasgupta (India).

A kongresszus programja kora reggeltől késő estig tartott. Minden reggel más-más tagcsoport tartotta a reggeli áhítatot, amellyel a napi munka kezdődött, és esti áhítattal fejezték be. Július 25-én, szombaton reggel az áhítatot dr. Szabó Árpád tartotta, Bajor János debreceni lelkésszel együtt. Az áhítat keretét a városfalvi templom harangszava vezette be, majd a brassói konfirmándusok éneke és a marosvásárhelyi gyülekezet zsoltárai következtek. A bibliamagyarázat, Mt 7, 12 alapján azt fejtette ki, hogy a világszövetség tagcsoportjai csak a kölcsönösség alapján tölthetik be hivatásukat a népek életében és sorsproblémáik megoldásában.

Július 26-án, vasárnap tartott kongresszusi istentiszteleten az ünnepi beszédet Nikkyo Niwano, a japán Rissho-kosei-kai elnöke tartotta.

A kongresszusnak július 24-én, pénteken este dr. Carolyn Howlett elnök által történt megnyitása után, valamennyi küldöttség részvételével *Az IARF-család egybegyűl* címen műsoros ünnepélyt tartottak, amelyen a küldöttségek mutatkoztak be. Hasonló összefövetelre került sor a kongresszus bezárása alkalmával, július 30-án, csütörtökön este, amikor *Az IARF-család búcsúzik* címen tartottak műsoros ünnepélyt és ezt követően megható búcsúistentiszteletet.

A kongresszus rendezvényei keretében került sor a különböző tagcsoportok találkozájára. Július 27-én, hétfőn a kelet-európai küldöttekkel való találkozás volt napirenden. A találkozó alkalmával beszámolók hangzottak el a romániai, magyarországi és csehszlovákiai egyházak történetéről és jelen életéről. Harringtonné Szánthó Vilma New York-i lelkész vezette e találkozót, amelynek keretében dr. Kovács Lajos püspök a mi egyházunk életéről tartott ismertetést.

Július 29-én, szerdán dr. Ferencz József magyarországi unitárius püspök elnöklete mellett a vallásos folyóiratok kiadóinak találkozására került sor. Megnyugvással állapíthattuk meg, hogy a Keresztény Magvető folyóiratunkat megfelelően értékelik és érdeklődnek iránta.

A kongresszus alkalmával került sor július 28-án és 30-án az IARF közgyűlésére is, amelyen egyházunkat hat jogosult tag képviselte.

A közgyűlés meghallgatta és elfogadta az elnök, titkár és pénztárnok jelentéseit, majd a következő három évre megválasztotta az új tisztitkart: elnök Nikkyo Niwano (Japán), alelnök Roy Shmith (Anglia), pénztárnok Eugen Pickett (USA). A Vezető Tanács tagjai lettek: Margaret van Deuren (Hollandia), dr. Ferencz József (Magyarország), Natalie Gulbransen (USA), dr. Dusan Kafka (Csehszlovákia), dr. Kovács Lajos (Románia), Sheila McMillan (Északírország), dr. Peter Niederstein (Svájc), Horst Prem (NSZK), Punyabrata Roy Choudhury (India), Yukitaka Yamamotoy (Japán).

A közgyűlés a következő határozatokat fogadta el:

- Felhívás a leszerelésre
- Felhívás a nőekkel szembeni megkülönböztetés megszüntetésére
- Felhívás a fejletlen országokban élő gyermekek kielégítő táplálkozásával kapcsolatban
- Felhívás a tengerek használatára vonatkozó törvény megszavazására és ratifikálására
- Felhívás a család szerepének fontossága tárgyában
- Felhívás az idős személyek kérdéseinek megoldására.

A közgyűlés elhatározta, hogy a következő kongresszust Tokióban (Japán) tartják 1984-ben.

A már hagyományossá vált Albert Schweitzer-emlékérmet ez alkalommal a közgyűlés Devison Marbianang-nak, az észak-indiai unitáriusok vezetőjének ítélte oda, azért az áldozatos munkáért, amelyet az ottani egyház megszervezésében és megtartásában kifejtett.

Dr. Shinichiros Imaoka-nak, a Japánban levő unitáriusok vezetőjének, 100. életéve betöltése alkalmából a „kiváló vezető“ címet adományozta.

A kongresszus érdeklődésének homlokterében, mint napjaink égető kérdése, a béke megvédése állott. Ennek keretében került sor július 29-én, Hágában a Béke-palota előtt rendezett béketüntetésre, amelyen minden tagcsoport képviseltette magát. Egyházunk részéről dr. Szabó Árpád és Szabó Zoltán voltak jelen. Az ezt követő napon „A béke stratégiája“ címen tartottak összejövetelt Ruth Neuendorfer és dr. Jack Homer, az IARF ENSZ mellett működő képviselői vezetésével. Az összejövetel keretében az egyes tagcsoportok képviselői beszámoltak az országaikban kifejtett béketevékenységről. A mi küldöttségünk részéről Sebe Ferenc tartott beszámolót, felsorolva az országunkban folyó és a béke megvédésére irányuló széles körű tevékenységet.

A kongresszus részvevői, köztük egyházunk küldöttsége is, július 26-án, vasárnap több csoportra oszolva hollandiai szabadelvű protestáns egyházközségeket látogattak meg. Küldöttségünk tagjai a hilversumi gyülekezet vendégszeretetét élvezték, s közvetlen tapasztalatokat szereztek az ottani gyülekezetek életéről és munkájáról.

III. Dr. Erdő János a Meadville/Lonbard Teológia díszdoktora.

Az IARF Kongresszus alkalmával július 25-én, szombaton du. került sor arra a felemelő ünnepélyre, amelynek keretében az észak-amerikai testvérintézetünk díszdoktorává avatta dr. Erdő János egyházi főjegyzőt, a Protestáns Teológiai Intézet rektorát.

Az ünnepi összejövetelt, az Intézet hagyományainak megfelelően, dr. John Codbey, a Meadville/Lombard Teológiai Intézet volt dékánja, az egyháztörténet professzora vezette. A szertartás Erős várunk nekünk az Isten egyházi énekekkel vette kezdetét. Az előfohász után dr. William Schultz, az Unitárius Univerzalista Egyház alelnöke a Bibliából olvasott fel; ezt követően Harringtonné Szánthó Vilma New York-i lelkész nő tartotta meg beszédét, amelyben értékelte dr. Erdő János teológiai és egyházi munkásságát, majd azokról a kapcsolatokról beszélt, amelyek szorosra fonták egyházaink között a kölcsönös szereteten és tiszteleten felépülő viszonyt, s amelynek ápolásában dr. Erdő Jánosnak jelentős érdemei vannak.

Ezután dr. John Godbey átnyújtotta a „doctor honoris causa“ kitüntetés oklevelét és az ahhoz tartozó jelvényeket.

Majd ezt követően dr. Erdő János válaszolt, aki többek között ezeket mondotta: „Szívből jövő, őszinte köszönetemet és hálámat szeretném kifejezni a Meadville/Lombard Teológiai Intézet Vezető Tanácsának és Tanári Karának, amiért e tiszteletbeli fokozattal kitüntettek engem...“

Amint tudják, a legrégebb unitárius egyház tagja vagyok, amelyet Dávid Ferenc szervezett 1568-ban, amikor János Zsigmond fejedelem a tordai országgyűlésen kibocsátotta híres ediktumát a vallási türelemről és a lelkiismereti szabadságról.

Azt szokták mondani: »Jobb egy szál gyertyát meggyújtani, mint elátkozni a sötétséget.« Egész életpályámon, mint lelkész, professor, egyházi főjegyző és a Protestáns Teológiai Intézet rektora ezt az elvet követtem. Hitem fényében egész életemet és munkámat odaszenteltem az unitarizmus és a szabadelvű vallás ügyének. Elkötelezettségemben igent mondtam az emberi élet szentségére, az emberiségre és Istenországára.

Örömmel elevenítem fel azt a tényt, hogy ez az ünnepség egybeesik az Erdélyi és Amerikai Unitárius Egyházak közötti első kapcsolat létesítésének 150. évfordulójával. 1831-ben Bölöni Farkas Sándor észak-amerikai útja alkalmával megismerkedett az ottani unitáriusokkal, és ennek nyomán létesült a máig tartó meleg testvéri kapcsolat egyházaink között. Egyben mély jelentést kölcsönöz a mostani alkalomnak az is, hogy az ünnepség színhelye Hollandia és az a szabadelvű nemzetközi közösség, amely túlmutat hitvalláson, fajon, osztályon és kultúrán — ahogyan az az IARF-ben testet ölt. Ilyen értelemben a tiszteletbeli fokozat jelképévé lesz annak a közös törekvésnek, amelynek célja a szabadelvű vallásos mozgalom és ez a találkozás mint cselekvő gondolat és erő a föld öt kontinensének életében.“

A kitüntetettet Diether Gehrman, az IARF főtitkára és dr. William Schultz üdvözölték. Az ünnepi szertartás dr. Kovács Lajos imájával és egyházi énekkel ért véget. A Kongresszus résztvevői közül nagyon sokan vettek részt az ünnepi összejövetelen és fejezték ki jókívánásaikat, Isten áldását kérve dr. Erdő János életére, unitárius teológiánk és egyházunk érdekében kifejtendő további munkásságára.

Világszövetségünk 24. Kongresszusa és más rendezvényei ez alkalommal is bizonyították, hogy a különbözőségek ellenére is egyazon lelkiület — a szabadság és a szolgálat lelke — munkálkodik a különböző tagcsoportok életében és munkájában, s mindenikünkben közös a vágy és elhatározás tevékenyen bekapcsolódni saját hozzájárulásunkon keresztül az emberiség nagy kérdéseinek megoldásába s egy igazságosabb, a világbékét megvalósító jövő kialakításába. Azzal a meggyőződéssel távoztunk a kongresszusról, hogy bár a vallás mint élő és ható tényező maga is változásnak van kitéve, akár a világ élete, mégis van és lesz mondanivalója az önmagát kereső és Isten után vágyódó ember számára minden korban. A vallás kifejezésformái mint külső keret és ható tényezők változhatnak, de a vallás tartalma, mint örök igazság: szépség, jóság, igazság, szeretet, minden időben megmarad a jelen erőforrásának és a jövő biztosítékának.

DR. MOLNÁR ISTVÁN

LŐRINCZI LÁSZLÓRA EMLÉKEZVE

1981. október 24-én éjjel, Székelykeresztúron egyetemes unitárius egyházunk egyik legkiválóbb személyiségének, Lőrinczi László 83 éves nyugalmazott lelkésznek, a keresztúri gimnázium volt vallástanárának, igazgatójának, az Unitárius Egyház Főtanácsa és Képviselő Tanácsa tiszteletbeli tagjának a szíve megszűnt dobogni. Összeszorul a szívünk, mert nemzetiségi és unitárius közösségünk kimagasló alakjának fizikai értelemben vett eltávozását kellett tudomásul vennünk, annak az embernek, aki egész életében — majdnem halála pillanatáig — a tudást, a szépséget kereste, s mindazt, amit megtalált, második Balázs Ferenc-ként igyekezett közkinccsé tenni. Képletesen szólva olyan volt Ő, mint egy nagy kort megért hatalmas gyümölcsfa. S miként az a környezetének nemcsak ékessége, hanem vitalitásának táplálója is volt, Lőrinczi László is hosszú évtizedeken át árasztotta lelke ágazatainak gazdag lombozatából az unitárius létünk légkörét tisztító üde, éltető lehetét, és termelte az önmagunk, emberi mivoltunk megőrzéséhez szükséges tápláló gyümölcsöket.

Fájó érzésekkel vette körül október 27-én délután a keresztúri templomunkban virágkoszorúkkal, csokrokkal keretezett ravatalát a vég-tisztesség adására eljött hatalmas gyászoló sereg, hogy az immár néhai, egyházáért, híveiért, annak hitéért önmaga tüzéből táplálkozó lángolással ötven éven át szolgált nemes lelkiületű emberre emlékezve — le-